

Branko BANJEVIĆ (Podgorica)
Matica crnogorska

BIO JE LJUDINA

Došao sam u Beograd i zakasnio na prijemni ispit. Prijemni je bio otvoren još samo na slavističkoj katedri. Rekli su mi da je to gotovo uzaludno pokušati, jer je tamo opasni profesor Kiril Taranovski. U holu sam se upoznao sa jednim simpatičnim momkom u mornarskoj uniformi, kojega su mučile iste muke oko upisa. Bio je to pjesnik Miko Antić. Sprijateljili smo se od prve. Drugovali smo i učestvovali u književnom životu na fakultetu, koji je bio intenzivan. To je bilo oslobađajuće vrijeme, u tome su učestvovala sve generacije stvaralaca. To je zaista bilo vrijeme duha. O hljebu se gotovo nije živjelo.

Jednoga dana priđoše mi neki ljudi. To nije bilo prijatno, jer se osjećalo ono „sve je pod kontrolom“. Koji je ovo đavo, pomislih. Dok ti dokažeš da nijesi kriv, ode voz.

„Danima vas tražimo. Morate odmah kod prodekana. Ovuda, tu smo, kucajte.“

Dok se oni udaljavaju, pošto su me predali ovim tajanstvenim vratima, dok se spremam da zakucam, preslišavam se i ne mogu da dođem do razloga. A ono *prodekan*, ima čudno značenje sa različitim mogućnostima. Kucam. Slobodno, ču se jasan i divan bariton, koji me oslobodi. Otvorih, najзад, vrata. Mala, pravougaona soba. Sjedi čovjek, pružio duge noge i podigao ih na jednu stoličicu, nešto čita.

Dobar dan. Ja sam taj i taj. Nađoše me neki ljudi i dovedoše da se javim. – A či si ti?

Ja mu kazah. O, poznajem ti ja i oca i strica i đeda Mitra. Sjedi da popričamo. Osjećaj se komotno. Mi smo komšije. Ja sam profesor Radosav Bošković, sa Orje Luke. Osjetih se potpuno slobodan. To je bila prirodna srdačnost, koja uspostavlja onu divnu otvorenu vezu među sagovornicima.

Znaš, pitao sam Ćira, tako ja zovem svoga prijatelja Taranovskog, je li ko iz Crne Gore došao na ispit kod njega. On mi reče jest jedan mali, dobro zna i govori rusku poeziju, potpuno me zadovoljio. Poprije sam rekao ovijem činovnicima da te nađu, da se upoznamo.

Tako me profesor Bošković udostojio poznanstva sa sobom.

Poznavati ga bila je sreća i privilegija. Ovo nije spomen fraza. U njegovom društvu čovjek se osjećao snažniji, slobodniji, zaštićen od gluposti raznih vrsta. Bio je markantan u svakom pogledu. Visok preko dva metra, prav, okošt, onog našeg prepoznatljivog profila na kojemu se divno ocrtava čelo, brada i nos. Prava intelektualna i ljudska gromada. Znao je sve slovenske jezike i literature, sve lingvističke discipline.

Iz svakog njegovog gesta, riječi, stava osjećala se nadmoć ljudskosti. Njemu je, kao rijetko kome pristajala ova sintagma Milorada Stojovića, koju je upotrijebio kao naslov svoje knjige i izuzetnog eseja o Marku Miljanovu. Bio je soj. Od njega se niko nije plašio, jer nije imao razloga. Ali svak se bojao da u njegovom prisustvu ne kaže ili učini nešto nedostojno. U njegovoj generaciji bilo je dosta sjajnih profesora, ali samo je on bio neponovljiv. Uživao je opšte poštovanje i ljubav studenata. Njegova predavanja iz više lingvističkih predmeta, bila su najposjećenija, iako je to manje interesantna materija. Ali ih je Profesor začinjavao erudicijom koja se nadmoćno kretala kroz sinhronijske i dijahronijske lingvističke ravni. I njegove kolege profesori imali su prema njemu gotovo isti odnos kao studenti. Svaka rečenica u njegovim naučnim i pedagoškim radovima kao da je u kamen rezana. Kao da je to iskaz za vječnost.

Imao je običaj da ponekoga od nas nekolicine na svojim predavanjima prozove da nešto mjesto njega prevedemo ili pročitamo. Uvijek sam strepio da se ne obrukam pred njim. Znao je da mi ponudi da prošetamo. Pričao bi uvijek interesantne stvari. Sjećam se njegovih prisjećanja na češki lingvistički krug, na Romana Jakobsona, koji je, kasnije, odveo Taranovskog na Harvard, i njegovih tekstova o savremenim ruskim pjesnicima. Dirljiva mi je bila njegova briga, koju je ispoljavao očinski, oko toga kako prolazim.

Kad sam otišao s fakulteta, srijetao sam se s njim i u Nikšiću. Tamo je imao udatu sestru kod koje je ljeti dolazio. Bio je veliki prijatelj sa mojim dragim profesorom i direktorom nikšićke gimnazije Lukom Nikčevićem. Često smo sjedeli u hotelu Onogošt. Tada je bio ubijeđen da je bolestan.

Nije volio nikakav razgovor o svom zdravlju. Godio mu je ljetnji vazduh u Nikšiću. Dosta puta sam ga pratio na podugim šetnjama ispod Trebjese. Bio je manje govorljiv, okrenut nekud u sebe. Nestalo je i onog njegovog neponovljivog humora, kojim je uspjelo začinjavao svaku temu.

Kao čovjek, kao intelektualac, kao naučnik, kao pedagog, profesor Radosav Bošković bio je prava ljudina. To su s ponosom i bolom osjećali svi njegovi prijatelji kad smo ga pratili do vječne kuće na Orjoj Luci.